

Pukkelrygget rovflue

Laphria gibbosa (Linnaeus, 1758)

Rødlistet art**faktaark**

Pukkelrygget rovflue er den største arten blant de norske rovfluene. Tidligere kunne insekter i alle størrelser, til og med øyestikkere, risikere å bli angrepet på Sørøstlandet, fra Østfold til Agder. De siste funn av arten ble gjort ved Hokksund i 1963 og i Drangedal i 2008. Larven til arten lever i solekspontert død ved av eik, og færre områder med denne substrattypen kan forklare hvorfor arten er sterkt truet i Norge.

Status
Kategori sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kjennetegn

Norges største rovflue kan bli nesten 3 cm lang. Den er sort og hårete. Hodet er bredt med lang lys behåring og langt framskytende munnleder som er sterkt sammentrykt fra sidene. Både det latinske og norske navnet henviser til at mellomkroppen er pukkelformet. Arten kan forveksles med gulhåret rovflue (*Laphria flava*), men til forskjell fra denne har pukkelrygget rovflue kun tre segmenter med gul behåring på bakkroppen. Gulhåret rovflue er gulhåret på hele bakkroppen, og fargen er også mørkere. Bakkroppen hos disse to artene er jevnt bred og ikke avsmalnende bakover som hos de fleste andre rovfluene. Bena er kraftige med noe oppsvulmede lår. Bakleggene er bøyde. Arten har kraftige klør som er godt egnet til å gripe byttedyr i lufta med.

Utbredelse

Pukkelrygget rovflue har en palearktisk utbredelse og er kjent fra våre naboland Sverige og Finland. I Norge var arten tidligere kjent fra lokaliteter på Sørøstlandet, fra Østfold via Hedmark og Akerhus til Agder. Før funnet i 2008 i Drangedal, ble den sist sett ved Hokksund i 1963. Funnet i Drangedal ble gjort nordøst for Gjeskefjellet i midten av juli ved ferskt furutømmer som hadde tiltrukket seg godt med insekter - dvs. byttedyr. På åsene rundt funnstedet er det områder med gammel eik.

Biologi

Egglegging skjer i sprekker og furer i død ved av eik, hvor larveutviklingen foregår over minimum tre år. Antagelig utnyttes bare grove dimensjoner av solekspontert død ved. Larven til den nære slektningen gulhåret rovflue

Funnsteder av pukkelrygget rovflue i Norge.

assosieres med larvegangene til blant annet trebukken brun stubbebuk (*Arhopalus rusticus*). Sannsynligvis er larven til pukkelrygget rovflue tilsvarende assosiert med trebukklarver i eikeved. Den voksne fluen sitter på en utkikkspost, for eksempel en solvarm trestamme eller stein, og utfører bakholdsangrep på insekter som flyr forbi. Til og med øyestikkere kan bli overfalt. Byttet blir stukket hull på og servert en cocktail av gift og fordøyelsesenzymer, slik at flua kan suge i seg en proteinrik væske.

Bestandsstatus

De fleste av de gamle lokalitetene er antagelig borte. Arten er så i øyenfallende at den i liten grad er oversett av insektsamlere, og kun to funn de siste 50 år tilsier både en sterk tilbakegang og at arten er truet av utryddelse i Norge. Årsaken til tilbakegangen er ikke kjent, men en sannsynlig forklaring er at skogbruk og nedbygging reduserer antall egnede leveområder.

Referanser

Hull, F.M. 1962. Robber Flies of the World. The Genera of the Family Asilidae. United States National Museum. Bulletin 224, part 1, 319-324. Smithsonian Institution, Washington.

Larsen, M. N. & R. Meier. 2004. Species diversity, distribution, and conservation status of the Asilidae (Insecta: Diptera) in Denmark. *Steenstrupia* 28, 177-241.

Lyneborg, L. 1965. Tovinger IV. Humlefluer, stiletfluer, rovfluer m.fl. Danmarks Fauna 70. G.E.C. Gads Forlag, København.

Majer, J.M. 1997. European Asilidae. Side 549-567 i: Papp, L. og Darvas, B. (Red.): Contributions to a Manual of Palaearctic Diptera. Volume 2. Science Herald, Budapest.

Stubbs, A. & Drake, M. 2001. British soldierflies and their allies. British Entomological and Natural History Society, 1-512.

Lenker

Nøkler og informasjon om rovfluer: <http://www.geller-grimm.de/asilidae.htm>

Første funn av "pukkelrygget rovflue" siden 1963!: <http://www.biofokus.no/Nyhetsider/2009/2402rovflue.htm>